

У спеціалізовану вчену раду ДФ 35.051.177
Львівського національного університету
імені Івана Франка
м. Львів, вул. Університетська, 1

Рецензія

*на дисертаційну роботу Петра Павловича ПОВРОЗНИКА
«Інноваційний розвиток підприємництва в умовах глобальних викликів»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»*

1. Актуальність теми дисертації. Безпрецедентність глобальних викликів, з якими зіткнулась у 2022 році Україна через початок повномасштабної військової агресією росії, кардинально змінила економічну політику в країні та змусила трансформувати фінансово-економічний механізм господарювання. В результаті значна частина країни опинилася під окупацією, а бізнес змушений був релокуватись і адаптовуватись до нових вкрай несприятливих реалій.

У цих умовах зростає роль інновацій і передових технологій, а їх впровадження бізнес-структурами є запорукою перемоги й успіху в протистоянні існуючим та потенційно можливим у перспективі викликам. Адже зниження виробничих потужностей вітчизняних підприємств суттєво зменшило надходження до бюджету країни, переважна частка якого спрямовується на оборону країни. Зважаючи на те, що у період післявоєнного відновлення України важливим завданням буде мобілізація необхідного обсягу фінансових ресурсів з метою реалізації інновацій, модернізації ключових галузей і секторів, адаптації технологічних рішень і новацій, незаперечно актуальність становлять порушені у дослідженні П. Поврозником проблеми підвищення ефективності інноваційного розвитку підприємств в сучасних і майбутніх реаліях поступу української економіки та соціуму.

2. Зв'язок теми дисертаційної роботи з державними програмами, науковими напрямами ЗВО та кафедри. Дисертація виконувалася здобувачем

у відповідності до плану наукових досліджень Львівського національного університету імені Івана Франка в межах науково-дослідної теми кафедри економіки підприємства «Пріоритетний розвиток підприємництва, торгівлі та біржової діяльності в умовах формування інформаційного суспільства» (номер державної реєстрації 0122U200514). Зокрема, за цією темою здобувачем проведено дослідження теоретико-методичних та інституційних основ та запропоновано концепцію стимулювання інноваційного розвитку вітчизняних суб'єктів господарювання.

3. Рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їхня достовірність. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації П. Поврозником, мають належний рівень обґрунтованості та достовірності. Це підтверджується тим фактом, що вони ґрунтуються на опрацюванні значної кількості наукових праць вітчизняних та іноземних фахівців з проблем інноваційної діяльності бізнес-структур в Україні та світі, а також є результатом всебічного та об'єктивного аналізу досліджуваних процесів інноваційного розвитку, проведеного із застосуванням сучасного інструментарію наукових пошуків.

Дисертантом успішно застосовано сукупність методів наукового пізнання, серед яких: наукового абстрагування, аналізу і синтезу, індукції та дедукції, порівняння, групування та систематизації, кластерного аналізу, статистичні методи, методи економіко-математичного моделювання. Такий диверсифікований підхід у використанні методичного інструментарію у процесі проведення дослідження дав змогу П. Поврознику вирішити поставлені завдання та сформулювати обґрунтовані висновки і рекомендації.

Заслуговує уваги достатньо широка інформаційна база дослідження, яка поєднує нормативно-правові акти України, офіційні статистичні матеріали Державної служби статистики України, Міністерства цифрової трансформації, Міністерства економіки, Міністерства освіти і науки України, інших центральних і місцевих органів виконавчої влади.

В цілому змістове наповнення дисертації характеризується обґрунтованістю і достовірністю наукових положень, сформульованих висновків

та рекомендацій, в основі яких надбання теорії й методології економічної науки, методи наукового пошуку та обґрунтування нових рішень, а також власні науково-аналітичні розрахунки, здійснені здобувачем.

4. Новизна основних наукових положень, висновків і рекомендацій.

Дисертаційна робота П. Поврозника містить сукупність теоретико-методологічних положень, висновків і рекомендацій, які становлять наукову новизну і переконливо свідчать про вагомий особистий внесок автора у формування підходів до стимулювання інноваційного розвитку підприємництва в умовах глобальних викликів, з якими стикається національна економіка та українське суспільство.

Зокрема, з-поміж головних наукових результатів, які становлять особистий внесок дисертанта, які, на нашу думку, справді є цінними для вітчизняної науки і практики, можна виділити наступні.

Передусім, заслуговує уваги те, що автором уточнено термінологічно-понятійний апарат дослідження в частині обґрунтування таких дефініцій, як інноваційний розвиток підприємництва та інноваційний розвиток підприємства (С. 34, С. 39). При цьому значний науково-прикладний інтерес становлять сформульовані здобувачем пропозиції щодо імплементації у вітчизняне законодавство та стимулювання розвитку стартап-підприємництва як різновиду інноваційного підприємництва (С. 94-95), які передбачають нормативно-правове врегулювання тлумачення стартапів, адже у цьому контексті у законодавчій базі України існує певна прогалина.

Водночас автором удосконалено науково-теоретичні підходи до інституційної модернізації системи регулювання та стимулювання інноваційного розвитку підприємництва в частині обґрунтування її впливу на національну інноваційну екосистему. Здобувач слушно виділяє формальні (законодавство та інститути регулювання) і неформальні (інноваційне мислення, стартап-культура, цифрові платформи і хаби) інститути (С. 73-100), враховуючи синергетичний ефект від їх взаємодії.

Незаперечний науковий доробок дисертанта підтверджує вдало використаний математичний апарат. Зокрема, імпонує запропонований методичний інструментарій проведення аналізу інноваційного розвитку підприємств з побудовою відповідного інтегрального показника (С. 179-185), а також проведене економіко-математичне моделювання параметрів інноваційного розвитку підприємств на основі регресійного аналізу (С. 165-177) з відповідними його результатами науково-прикладного характеру.

Висновки до розділів дисертації та загальні висновки за результатами дослідження сформульовані переконливо, даючи змогу виокремити ключові положення наукової новизни, а також інші наукові здобутки П. Поврозника.

5. Теоретичне та практичне значення отриманих результатів дослідження. Теоретичне значення отриманих автором результатів полягає у тому, що обґрунтовані у дисертації теоретико-методологічні основи дослідження, методичні підходи і прикладні рекомендації з проблематики інноваційного розвитку підприємництва використані в навчальному процесі під час підготовки навчально-методичних матеріалів і викладання дисциплін: “Підприємницькі ризики”, “Організація інноваційної діяльності підприємства”, “Управління ризиками бізнес-структур”, “Бізнес-лідерство”, “Фінансовий механізм розвитку бізнесу” на економічному факультеті Львівського національного університету імені Івана Франка.

Практична цінність результатів дослідження полягає у можливості використання розроблених методичних підходів і конкретних науково-прикладних пропозицій в діяльності інноваційно орієнтованих підприємницьких структур, органів державної влади та місцевого самоврядування. Наукові результати дисертаційної роботи знайшли практичне застосування у роботі Департаменту економічної політики Львівської обласної державної адміністрації, а також інноваційних підприємств ТОВ “ДВ ВЕЙСТ-ГРУП” та ТОВ “ДВ-ЕКОСВІТ”, що підтверджено відповідними довідками про їх впровадження.

6. Повнота викладу результатів дисертації та наукових положень в опублікованих працях. Дисертаційна робота П. Поврозника є самостійним,

аргументованим, цілісним та завершеним науковим дослідженням. Достовірність основних її наукових положень підтверджується також їхньою апробацією на міжнародних та всеукраїнських конференціях (зокрема, за їх підсумками опубліковано 8 тез доповідей), а також публікаціями у наукових виданнях (7 статей у фахових виданнях України). Загалом достатній рівень опублікування результатів проведеного дослідження (15 наукових праць) комплексно і повно репрезентує ключові наукові положення дисертаційної роботи.

7. Дотримання вимог академічної доброчесності. Дослідження виконано згідно із усіма вимогами законодавства України про авторське право та містить належним чином оформлені посилання на використані у роботі джерела. Автором надано повну та достовірну інформацію про результати власних наукових пошуків, а також вдало застосовано методи дослідження. У дисертації П. Поврозника не виявлено фактів академічного плагіату, фальсифікації чи інших порушень, що могли б поставити під сумнів самостійний характер виконання представленого наукового дослідження, що дає змогу зробити висновок про дотримання вимог академічної доброчесності.

8. Зауваження та дискусійні положення дисертаційної роботи. Загалом відзначаючи високий науковий рівень, змістовність поданої до захисту роботи, обґрунтованість і новизну отриманих наукових результатів, не залишаються поза увагою і деякі її недоліки та дискусійність окремих положень, серед яких такі:

1) потребує певної деталізації інструментарій прямого і непрямого впливу на інноваційну активність ділових одиниць в Україні, про який згадує дисертант у підрозділі 1.3 дослідження, зокрема на с. 98-100, пропонуючи у тім числі і структурно-логічну схему інституційного регулювання та стимулювання інноваційного розвитку підприємництва в Україні на рис. 1.6, втім досить стисло пояснюючи роль таких інструментів, характер їх впливу на інноваційні процеси і підприємництво;

2) у частині пропозицій автора щодо імплементації у вітчизняне законодавство поняття стартап-підприємництва (с. 49-50) робота виграла би у разі деталізації положень, які потенційно могли би бути прописані у новій

нормативній базі (до прикладу, у які закони, постанови, накази яких конкретно міністерств і відомств доречно було б внести зміни, або ж про ухвалення яких нових правових актів і у якій орієнтовній редакції могло б йтися для реалізації пропозицій дисертанта).

Втім наведені дискусійні положення і зауваження не зменшують цінність дослідження, а навпаки свідчать про його різноаспектність та намагання автора охопити широкий спектр актуальних проблем у даній сфері.

9. Загальний висновок. В цілому високий рівень підготовленої кваліфікаційної наукової праці, її логічна завершеність в межах поставлених завдань, значимість сформульованих практичних рекомендацій дають підстави зробити висновок, що дисертація Петра Поврозника «Інноваційний розвиток підприємництва в умовах глобальних викликів» є самостійною роботою, яка містить обґрунтовані теоретико-методологічні положення та практичні результати, які у сукупності спрямовані на вирішення важливого науково-прикладного завдання – поглиблення теоретичних засад, розвиток науково-методичних підходів та обґрунтування практичних рекомендацій щодо стимулювання інноваційного розвитку підприємництва в Україні в умовах глобальних викликів і загроз.

Науково-теоретичні і практичні положення, які містять наукову новизни, а також висновки, пропозиції та рекомендації мають достатній рівень достовірності, супроводжуються аналітичним і статистичним обґрунтуванням. Основні наукові результати роботи є підґрунтям для подальших досліджень, розроблення навчально-методичних матеріалів і програм з метою підготовки фахівців економічного спрямування для сфери освіти.

Зазначене дає переконливі підстави зробити висновок про те, що за рівнем наукової новизни, теоретичним і практичним значенням одержаних результатів дисертація «Інноваційний розвиток підприємництва в умовах глобальних викликів» відповідає Вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 року № 40 (зі змінами від 31.05.2019 року № 759), та п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти,

наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року № 44 (із змінами від 21.03.2022 року № 341 та від 19.05.2023 року № 502), а її автор – Петро Павлович Поврозник – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Рецензент:

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки підприємства
економічного факультету
Львівського національного
університету імені Івана Франка

Світлана УРБА